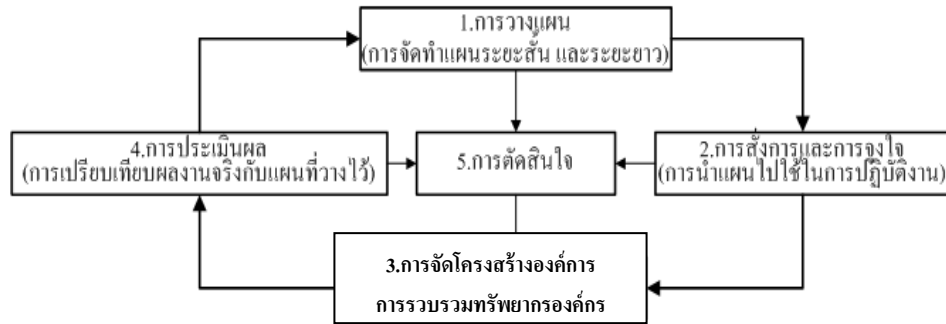

การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting) อ.ธีรชัย สิริปัญญาพันธ์ (ตอนที่ 1)

(สอบบัญชีบริหาร + วิเคราะห์งบการเงิน จำนวน 22 ข้อ)

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบัญชีบริหาร

วงจรในการบริหารธุรกิจ (** สอบ)

“การบัญชีต้นทุนเป็นหัวใจของบัญชีบริหาร” สุดท้ายแล้วเราต้องเรียนรู้การบัญชีต้นทุนเพื่อให้ได้ข้อมูล

1. สะสมข้อมูลต้นทุนเพื่อกำหนดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ และเพื่อกำหนดราคาสินค้าคงเหลือ
2. และทำให้ทราบต้นทุนต่อหน่วย เพราะถ้าเราไม่ทราบต้นทุนต่อหน่วย เราจะตั้งราคาขายไม่ได้

บัญชีการเงินและบัญชีบริหารเป็นการใช้ฐานข้อมูลทางการบัญชีร่วมกัน แต่ก็มีแตกต่างระหว่าง 2 บัญชีคือ (** สอบ)

บัญชีการเงิน (Financial Accounting)	บัญชีบริหาร (Managerial Accounting)
นำเสนอรายงานแก่บุคคลภายนอก เช่น ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หน่วยงานราชการ เป็นต้น	นำเสนอรายงานแก่บุคคลภายในองค์กรเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารกิจการ
มุ่งเน้นไปที่การสรุปผลการดำเนินงานในอดีต	มุ่งเน้นไปที่การตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อกิจการในอนาคต
เน้นการใช้ข้อมูลที่มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้	เน้นการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีลักษณะยืดหยุ่น
เน้นความถูกต้องของข้อมูลและสารสนเทศ	ต้องการข้อมูลและสารสนเทศที่ทันเวลาที่ต้องการใช้
แสดงการสรุปข้อมูลเป็นรายงานทางการเงินเมื่อสิ้นงวดแสดงภาพรวมสำหรับทั้งองค์กร	สามารถจัดทำรายงานได้หลายรูปแบบตามความต้องการใช้ภายใน เช่น ทำรายงานแยกตามส่วนงานตามผลิตภัณฑ์ ลูกค้าหรือพนักงาน
การจัดทำรายงานทางการเงินต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป	ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป
ต้องจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานภายนอกในเวลาที่กำหนด	สามารถจัดทำรายงานเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ใช้ภายในองค์กร

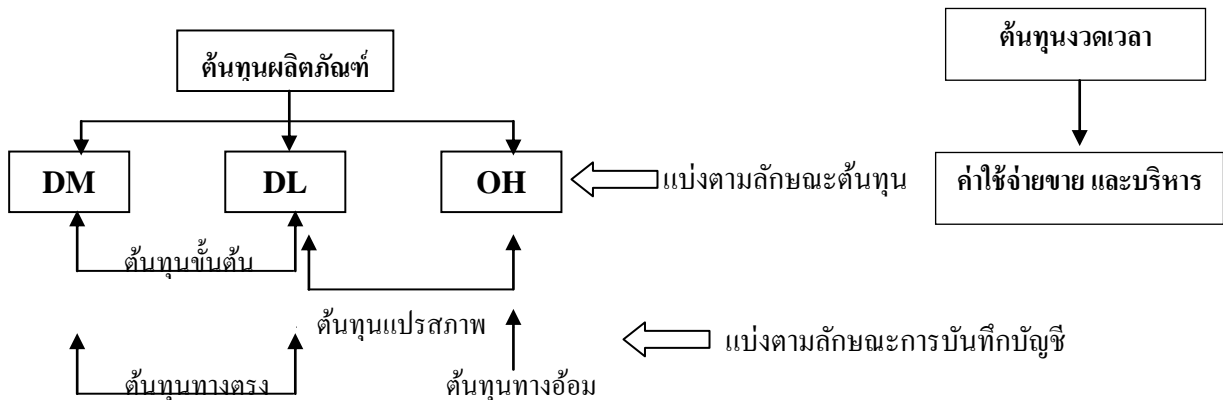
2. การคำนวณต้นทุน – การจำแนกต้นทุน

2.1 การจำแนกตามหน้าที่ แบ่งเป็น 2 ประเภท (** สอบ)

- **ต้นทุนการผลิต (Manufacturing Costs)**

- วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials)
  - ค่าแรงทางตรง (Direct Labor)
  - ค่าใช้จ่ายโรงงาน (Factory Overhead)
- } ต้นทุนขั้นต้น (Prime Costs)
- } ต้นทุนแปรสภาพ (Convention Costs)

- **ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวกับการผลิต (Non manufacturing cost or period cost) หรือค่าใช้จ่ายดำเนินงาน หรือต้นทุนประจำงวด ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายในการขาย (Selling Expense) และค่าใช้จ่ายในการบริหาร (General and administrative expenses)**

- Direct material – DM คือวัสดุที่ใช้เริ่มต้นผลิตสินค้าซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักและสามารถวัดจำนวนของวัตถุดิบที่ประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูปในแต่ละหน่วยได้
- Direct labor – DL คือแรงงานที่ทำการผลิตสินค้านั้น โดยตรงกับกระบวนการผลิตสินค้าสำเร็จรูปและสามารถวัดปริมาณชั่วโมงในการผลิตได้
- Overhead cost – OH or Manufacturing cost คือต้นทุนอื่นที่ไม่ใช่ DM และ DL เป็นค่าใช้จ่ายในโรงงานทั้งหมด เช่น ค่าน้ำค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ค่าเสื่อมราคา ค่าบำรุงรักษา เครื่องจักร เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีอีก 2 wording ที่ชอบออกข้อสอบคือ

1. วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect material) เช่น ตะปู ลวดเชื่อม เป็น Component cost
  2. ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect labor) เช่น เงินเดือนของพนักงานคุมการผลิตของโรงงาน ซึ่งสองตัวนี้ถือเป็น Overhead นะคะ.....OH
- Selling expenses ค่าใช้จ่ายในการขาย คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้การสั่งซื้อของลูกค้าจนถึงการนำสินค้าสำเร็จรูปหรือบริการไปถึงมือลูกค้า เช่น ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายการตลาด เงินเดือนพนักงานขาย เป็นต้น

- Administrative expenses ค่าใช้จ่ายในการบริหาร คือค่าใช้จ่ายสำนักงาน เช่น เงินเดือนผู้บริหาร ค่าใช้จ่ายฝ่ายบัญชีการเงิน เป็นต้น

(** สอบ) DM + DL + OH คือต้นทุนผลิตภัณฑ์ (Product cost) คือต้นทุนทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตที่สะสมในแต่ละหน่วยสินค้าจนกระทั่งผลิตสินค้าเสร็จสมบูรณ์พร้อมขาย ถ้ากรณียังขายไม่ได้ก็จะแสดงในงบดุลเป็นสินค้าคงเหลือ (Inventory) โดย Inventory จะประกอบด้วย

- งานระหว่างทำที่ยังผลิตไม่เสร็จ (Work in Process – WIP)
- สินค้าสำเร็จรูปที่ยังไม่ได้ขาย (Finished Good)
- วัสดุโรงงานที่เหลืออยู่

แต่กรณีมีการขายสินค้าไปแล้วก็จะแสดงในงบกำไรขาดทุนเป็นต้นทุนขาย (Cost of good sold)

ต้นทุนประจำงวด (Period cost) คือค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ไม่สนใจเลยว่ามีการขายสินค้าไปหรือยัง แต่เมื่อเกิดค่าใช้จ่ายแล้วต้องบันทึกในงบกำไรขาดทุนตามเกณฑ์สิทธิ

ปัจจุบันบริษัทส่วนใหญ่มักจะมี Overhead สูงกว่าต้นทุนตรงเพราะเดี๋ยวนี้มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีเรื่องของงานวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้เครื่องจักรมากขึ้น ดังนั้นการปันส่วนของ Overhead สำคัญมาก..ถ้าปันส่วนถูกก็จะทำให้การคำนวณต้นทุนถูกต้องและมีผลต่อเนื่องไปถึงการตั้งราคาขายที่สมเหตุสมผล แต่ถ้าปันส่วนผิด ..การคำนวณต้นทุนผิด ก็จะส่งผลกระทบต่อไปถึงการตั้งราคาขายผิดที่อาจจะต่ำไป หรือคิดต้นทุนที่มากเกินไป ก็ทำให้งบการเงินแสดงผลขาดทุนได้ ดังนั้นควรพิจารณาหลักการการปันต้นทุน Overhead อย่างระมัดระวังให้เหมาะสมกับกิจการของตัวเอง โดยตอนนี้มีหลักการปันส่วน Overhead 2 วิธี คือ การใช้วิธีผลิตมากถูกปันมาก (Volume base) หรือการใช้วิธีปันตามกิจกรรม (Activity Base Cost – ABC) อย่งไรก็ตามในหลักสูตรนี้จะอธิบายเฉพาะวิธี Volume base เท่านั้น...

เช่น ปากกาชื่อ Big เมื่อก่อนผลิตสีแดงและน้ำเงิน ขายดีมากมา...ต่อมามีการผลิตปากกาสีม่วงเพิ่มขึ้น แล้วขายด้วยราคาเท่ากัน แต่จริง ๆ แล้วการผลิตสีม่วงทำได้ยากกว่า ต้นทุนการผลิตเป็น 2 เท่าของสีแดงและน้ำเงิน ต้องใช้แม่สีเยอะกว่า ต้องใช้เทคนิคเยอะกว่า แต่บริษัทใช้วิธีปัน Overhead cost แบบ volume base คือคิดว่าสีอะไรขายได้มากกว่าก็ได้รับปันต้นทุน Overhead cost สูงกว่า ทำให้งบของบริษัทไม่สื่อภาพที่แท้จริงสีแดงและน้ำเงินควรได้รับต้นทุนที่น้อยกว่าสีม่วงและ ปากกาสีม่วงเองก็ถูกตั้งราคาขายต่ำไป → เป็นเหตุให้บริษัทปากกา Big มีปัญหาเลย....ผลประกอบการแย่ง ซึ่งถ้าใช้วิธีการปัน Overhead cost แบบ ABC จะทำให้เห็นภาพชัดเจนว่าจริง ๆ แล้วเราควรตั้งราคาขายเท่าไร สินค้าประเภทไหนใช้ต้นทุนการผลิตมากกว่า .....จะทำให้การวางแผนเชิงบริหารดีขึ้น

2.2 การจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรม

- ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) คือต้นทุนต่าง ๆ ที่มีต้นทุนรวมคงที่ในขณะที่ต้นทุนต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงผกผันกับระดับของกิจกรรม เช่น ค่าเช่า เงินเดือน ภาษีที่ดิน ภาษีโรงเรือน ภาษีป้าย เป็นต้น ถ้าผลิตสินค้ายิ่งเยอะ ต้นทุนต่อหน่วยของ Fixed cost ยิ่งลดลง
- ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) คือต้นทุนที่มีต้นทุนรวมเปลี่ยนแปลงตามสัดส่วนโดยตรงของระดับกิจกรรม แต่ต้นทุนต่อหน่วยจะคงที่ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าล่วงเวลา ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น ยิ่งผลิตมาก ต้นทุนรวมยิ่งมากขึ้น
- ต้นทุนกึ่งผันแปร (Mixed Cost) คือต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณหรือระดับของกิจกรรมบ้าง เช่น ค่าเช่ารถบรรทุก จะมีส่วนหนึ่งจ่ายเป็นค่าเช่ารายเดือนด้วย (Fixed cost) แต่ก็มีอีกส่วนเปลี่ยนไปตามระยะทางที่ใช้งาน (Variable cost)

(** สอบ) ผลิตสินค้า 100 หน่วย ต้นทุนคงที่ 100 บาท ต้นทุนผันแปร 2 บาท/หน่วย ถ้ามว่า..
ต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยเป็นเท่าใด .....

ตอบ ต้นทุนต่อหน่วย = (ต้นทุนคงที่ 100 บาท / 100 หน่วย) + ต้นทุนผันแปร 2 บาท = 3 บาท/หน่วย

ถ้าผลิตสินค้า 5 หน่วย ถ้ามว่ามีต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยเป็นเท่าใด

ตอบ ต้นทุนต่อหน่วย = (ต้นทุนคงที่ 100 บาท / 50 หน่วย) + ต้นทุนผันแปร 2 บาท = 4 บาท/หน่วย

3. การสะสมต้นทุน

3.1 ประเภทของการสะสมต้นทุน มี 2 ประเภท

- ระบบสะสมต้นทุนแบบสิ้นงวด (Periodic cost) เกิดจากการตรวจนับสิ้นงวด คิดแบบหยาบ ๆ เหมาะกับกิจการขนาดเล็ก
- ระบบสะสมต้นทุนแบบต่อเนื่อง (Perpetual cost) มีการสะสมคิดต้นทุนการขายอยู่ตลอดเวลา โดยต้นทุน DM + DL + OH จะถูกโอนไปเป็น Work in process – WIP เพื่อพร้อมจะโอนออกไปเป็นต้นทุนของสินค้าสำเร็จรูป (Finished goods - FG) ในระหว่างงวด ส่วนงานที่ยังไม่เสร็จก็จะถือเป็น WIP สิ้นงวด ถ้ามีการขายก็จะโอน FG ไปเป็นต้นทุนขาย.....งงมะ???

ต้นทุนผลิต		ต้นทุนขาย	
DM + DL + OH	WIP	FG	
วัตถุดิบต้นงวด	2,400,000.00		
บวก ซื้อวัตถุดิบทางตรงระหว่างงวด	10,600,000.00		
หัก วัตถุดิบทางตรงปลายงวด	(4,000,000.00)		
วัตถุดิบทางตรงที่ใช้ในการผลิต ต้อง			
ตรงกับการเบิกใน Stock card ด้วย	9,000,000.00		
ค่าแรงงานทางตรง	5,000,000.00		
ค่าใช้จ่ายการผลิตรวม	6,000,000.00		
รวมต้นทุนการผลิตหรืองาน			
ระหว่างทำ (WIP) ในระหว่างงวด	20,000,000.00		
	งานระหว่างทำ (WIP) ต้นงวด	2,000,000.00	
	บวก ต้นทุนการผลิตระหว่างงวด	20,000,000.00	
	หัก งานระหว่างทำ (WIP) ปลายงวด	(6,000,000.00)	
	ต้นทุนการผลิตสุทธิ	16,000,000.00	
		สินค้าสำเร็จรูป (FG) ต้นงวด	5,000,000.00
		ต้นทุนการผลิตระหว่างงวด	16,000,000.00
		หัก สินค้าสำเร็จรูป (FG) ปลายงวด	(1,000,000.00)
		ต้นทุนขายสุทธิ (Cost of Good Sold)	20,000,000.00
		ถ้าใจหายถามว่า สมมติขายได้ทั้งหมด	
		1,000,000 หน่วยแล้ว ต้นทุนขายต่อหน่วย	
		เป็นเท่าไร	= 20,000,000 / 1,000,000
		ตอบ	20.00

(** สอบแน่ ๆ ๆ ๆ ๆ)

สรุปการคำนวณต้นทุนขาย

ต้นทุนขายในการกิจการซื้อมาขายไป = สินค้าต้นงวด + ซื้อ - สินค้าปลายงวด

ต้นทุนขายในการกิจการผลิตสินค้า = สินค้าสำเร็จรูปต้นงวด + ต้นทุนการผลิต - สินค้าสำเร็จรูปปลายงวด

ต้นทุนการผลิต = งานระหว่างทำต้นงวด + (DM+DL+OH) - งานระหว่างทำปลายงวด

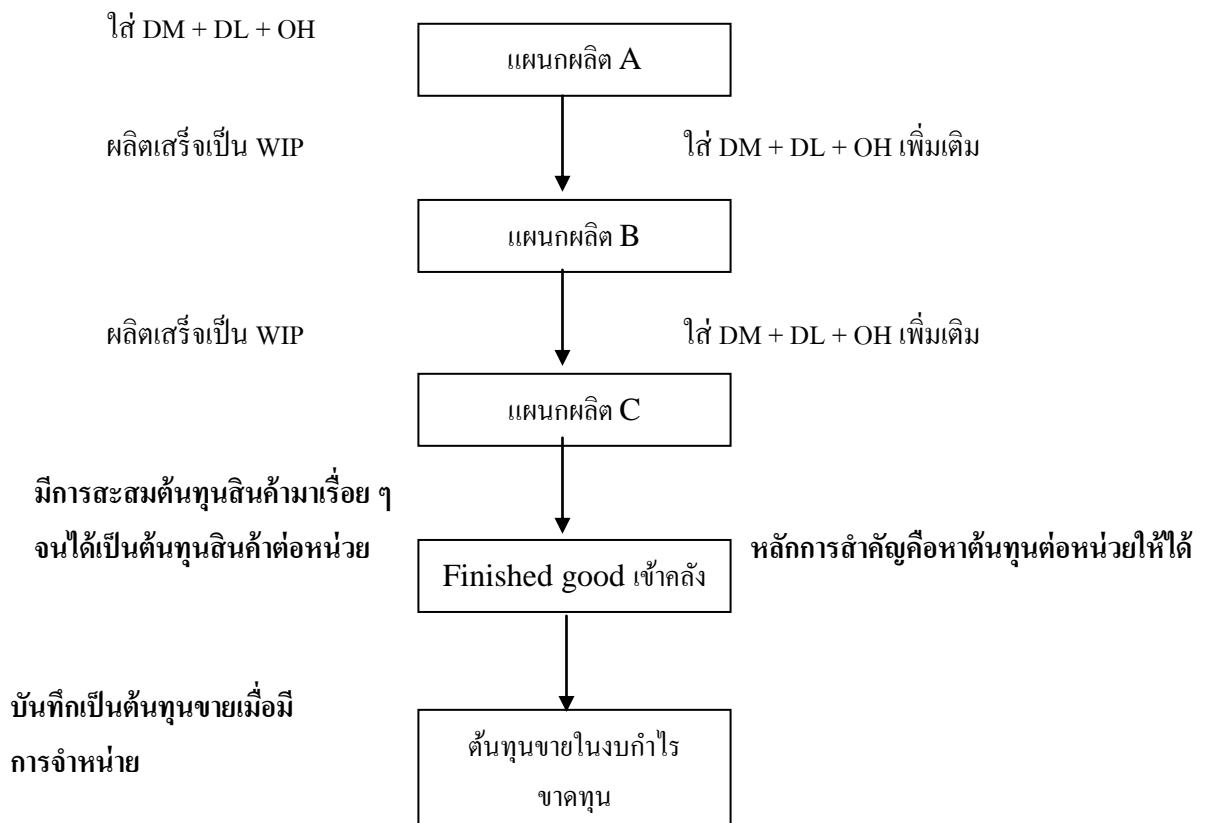
DM ใช้ไประหว่างงวด = DM ต้นงวด + ซื้อวัตถุดิบทางตรง - DM ปลายงวด

3.2 การคำนวณต้นทุน ตามลักษณะกระบวนการผลิต มี 2 กระบวนการคือ

- ระบบต้นทุนช่วงหรือต้นทุนกระบวนการหรือต้นทุนต่อเนื่อง (Process cost system) เหมาะสำหรับการผลิตสินค้าเหมือน ๆ กันด้วยระบบการผลิตที่ต่อเนื่อง วิธีการคิดต้นทุนช่วงจะรวบรวมต้นทุนที่เกิดขึ้นในแต่ละงวดตามขั้นตอนการผลิตและนำต้นทุนที่รวบรวมไว้มาเฉลี่ยให้แก่สินค้าแต่ละหน่วยมีการผลิตในงวดนั้น

○ ต้นทุนต่อหน่วย = ต้นทุนการผลิตทั้งหมด / จำนวนหน่วยผลิต

ทางเดินบัญชีในระบบต้นทุนกระบวนการหรือต้นทุนช่วงคือ

- ระบบต้นทุนงานสั่งทำ (Job order cost system) เหมาะสำหรับกิจการที่ผลิตสินค้าหลายหลากชนิด หลายรุ่น หรือหลายงาน ในแต่ละงวดจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าที่ลูกค้าสั่งซื้อ เช่น กิจการรับเหมา ก่อสร้าง กิจการผลิตเครื่องบิน เป็นต้น

● ข้อแตกต่างระหว่าง Process cost system & Job order cost system (** สอบ)

ต้นทุนงานสั่งทำ	ต้นทุนกระบวนการ
สินค้าที่ผลิตจะแตกต่างกันออกไป	สินค้าที่ผลิตจะเป็นขั้นตอนเดียวกัน ทุกหน่วยไม่แตกต่างกัน
รวบรวมและสะสมต้นทุนไว้ตามงานที่ผลิต	รวบรวมและสะสมต้นทุนไว้ตามแผนกผลิต
งบต้นทุนงานจัดทำขึ้นเพื่อควบคุมการรวบรวมต้นทุนของแต่ละงาน	แสดงรายงานต้นทุนการผลิตของแต่ละแผนก โอนต้นทุนออกจากแผนกหนึ่งที่ผลิตเสร็จจะถูกโอนต่อไปยังแผนกผลิตถัดไป
ต้นทุนต่อหน่วยจะคำนวณจากงบต้นทุน	ต้นทุนต่อหน่วยจะคำนวณจากรายงานต้นทุนการผลิตของแต่ละแผนก

4. ชนิดของต้นทุน

- ต้นทุนจริง (Actual cost) เป็นการใช้อัตรา DM + DL + OH ตามที่เกิดขึ้นจริง
- ต้นทุนปกติ (Normal cost) เป็นการสะสมต้นทุน ใช้ในกรณีการได้ข้อมูล OH ต้องใช้ระยะเวลาหากรอช้าจะทำให้การคำนวณต้นทุนล่าช้าไปด้วย เช่น ค่าน้ำค่าไฟต้องรอเดือนหน้าถึงจะรู้ว่าค่าใช้จ่ายจริงเป็นเท่าไร เลยต้องประมาณการ OH ไว้ก่อน โดย

- DM + DL เป็นการสะสมต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง
- OH เป็นการสะสมต้นทุนโดยวิธีประมาณการ แล้วใช้วิธีปันส่วนให้กับแต่ละ product โดยใช้ อัตราค่าใช้จ่ายการผลิตจัดสรร เช่น อัตราต่อชั่วโมง, แรงงานทางตรง, อัตราต่อชั่วโมง เครื่องจักร เป็นต้น ทั้งนี้เมื่อมีการใช้การประมาณการบันทึกแล้วในตอนแรก ต่อมาเมื่อทราบ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง ณ สิ้นงวดก็ต้องนำผลต่างมาปรับปรุงด้วย

การปรับปรุงอัตราค่าใช้จ่ายการผลิต (** สอบ)

1. ปิดเข้าบัญชีต้นทุนขายทั้งจำนวนถ้าบัญชีค่าใช้จ่ายการผลิต (OH) มียอดคงเหลือด้านเดบิต เนื่องจากจัดสรรไม่หมด การปิดบัญชีค่าใช้จ่ายการผลิต (OH) ต้องเครดิต

Ex: ค่าใช้จ่ายการผลิตจริง	155,000 บาท
ค่าใช้จ่ายการผลิตที่ประมาณไว้	150,000 บาท
ผลต่างประมาณการต่ำไป	<u>5,000 บาท</u>

Dr. ต้นทุนขาย (ต้นทุนขายเพิ่มเนื่องจากบันทึก OH ต่ำไป) 5,000
 Cr. ค่าใช้จ่ายการผลิตจริง (ที่ค้างอยู่เนื่องจากจัดสรรน้อยไป) 5,000

2. ปิดบัญชีผลต่างที่เกิดขึ้นเข้าไปยังบัญชีที่เกี่ยวข้อง เช่น งานระหว่างทำคงเหลือต้นงวด, สินค้าคงเหลือ และต้นทุนขาย จะไม่ไปกระทบที่ต้นทุนขายรายการเดียว วิธีนี้ถูกต้องกว่าแต่ใช้กันน้อยเพราะใช้เวลาและยุ่งยากจะไม่ใช้ถ้าผลต่างมีจำนวนน้อย เช่น ตัวอย่างข้างบนเป็นการนำผลต่าง 5,000 บาทไปปันส่วนเข้า 3 บัญชี เช่น โจทย์จะกำหนดจำนวนของบัญชีที่เกี่ยวข้องดังนี้

งานระหว่างทำคงเหลือ ณ สิ้นงวด	72,000.00	30%
สินค้าคงเหลือ ณ สิ้นงวด	49,500.00	21%
ต้นทุนขาย	118,500.00	49%
รวม	<u>240,000.00</u>	100%

วิธีปันส่วนจึงใช้ผลต่างจำนวน 5,000 บาท ปันส่วนเข้าไปทั้งสามบัญชีตามสัดส่วนที่มี ดังนั้นจึงบันทึกบัญชีดังต่อไปนี้

Dr. งานระหว่างทำ	1,500.00 (5,000*30%)
สินค้าสำเร็จรูป	1,031.25 (5,000*21%)
ต้นทุนขาย	2,468.75 (5,000*49%)
Cr. ค่าใช้จ่ายการผลิตจริง (ที่ค้างอยู่เนื่องจากจัดสรรน้อยไป)	5,000

- ต้นทุนมาตรฐาน (Standard cost) เป็นการสะสมต้นทุน DM+DL+OH ด้วยการใช้มาตรฐานทั้งจำนวนหน่วยและราคาด้วยการใช้ข้อมูลทางสถิติ ฝ่ายบริหารจะวิเคราะห์จากผลต่างที่เกิดขึ้นระหว่างต้นทุนจริงกับต้นทุนมาตรฐาน แต่วิธีนี้ใช้กับเมืองไทยยาก เพราะต้องมีข้อมูลสถิติที่แท้จริง ปัญหาคือจะหามาตรฐานได้ต้องมีข้อมูลมากพอสมควร ซึ่งต้องแม่นยำจริง ไม่ใช่เปลี่ยน Standard บ่อย ๆ จะทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์
- ข้อสังเกต .....เวลาสอบให้อ่านโจทย์ให้ดี ๆ ว่าเขาอยากได้คำตอบอะไร.. โจทย์อาจหลอกได้...เช่น โจทย์บอกว่าอัตราค่าแรงงานทางตรง = 6 ชั่วโมงต่อสินค้าหนึ่งชิ้น ค่าแรงคิดเป็น 50 บาท/ชั่วโมง.. อัตราค่าใช้จ่ายการผลิตมาตรฐานคิดเป็น 150% ของค่าแรงงาน ซึ่งหมายความว่าต้องแปลงเป็น อัตราค่าใช้จ่ายการผลิตมาตรฐาน / หนึ่งชิ้น = 150%*6 ชั่วโมง* 50 บาท = 450 บาท / หนึ่งชิ้น เป็นต้น

ดังนั้นเวลาวางระบบบัญชี เราต้องรู้ก่อนว่าธุรกิจเราผลิตสินค้าประเภทอะไร Job order หรือ Process cost
 ต่อจากนั้นเราจะคิดต้นทุนแบบ Actual หรือ Normal หรือ Standard

5. ตัวอย่างการคำนวณต้นทุนงานสั่งทำ (แบบต้นทุนปกติ)

บริษัท สูดยอด จำกัด เป็นบริษัทผลิตเก้าอี้เฟอร์นิเจอร์ตามคำสั่งของลูกค้าในเดือนธันวาคม 54 ได้รับคำสั่งจากลูกค้า
 ให้ทำการผลิตเก้าอี้ 200 ตัว ในราคาตัวละ 2,000 บาทมีรายละเอียดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตดังนี้

1 ธันวาคม เบิกวัสดุไม้ใช้งาน	53,000 บาท
3 – 10 ธันวาคม ทำการผลิตที่มีค่าแรงทางตรง	20,000 บาท
10 ธันวาคม คิดค่าใช้จ่ายการผลิตใช้งาน 120% ของค่าแรงทางตรง	
11 ธันวาคม เบิกวัสดุไม้ใช้งาน	34,000 บาท
11 – 17 ธันวาคม ทำการผลิตที่มีค่าแรงทางตรง	10,000 บาท
10 ธันวาคม คิดค่าใช้จ่ายการผลิตใช้งาน 120% ของค่าแรงทางตรง	

สมมติว่าไม่มีงานระหว่างทำและสินค้าสำเร็จรูปต้นงวด งานระหว่างทำและสินค้าสำเร็จรูปปลายงวด

แผ่นต้นทุนงานสั่งทำ (Job – Order Cost Sheet)

บริษัท สูดยอด จำกัด	งานเลขที่ 234
ลักษณะสินค้า เฟอร์นิเจอร์รุ่น 100	วันสั่งผลิต 1 ธันวาคม 2554
ปริมาณ 200 ตัว	วันเริ่มผลิต 1 ธันวาคม 2554
	วันกำหนดเสร็จ 24 ธันวาคม 2554
	วันผลิตเสร็จ 24 ธันวาคม 2554

วัตถุดิบทางตรง			ค่าแรงงานทางตรง			ค่าใช้จ่ายการผลิตตามปกติ		
วันที่	เลขที่ใบเบิก	จำนวนเงิน	วันที่	เลขที่บัตรลงเวลา	จำนวนเงิน	วันที่	อัตราคิดล่วงหน้า	จำนวนเงิน
1-ธ.ค.-54	15	53,000.00	3-10 ธันวาคม 2554	2040	20,000.00	10-ธ.ค.-54	120%	24,000.00
11-ธ.ค.-54	16	34,000.00	11-17 ธันวาคม 2554	2050	10,000.00	18-ธ.ค.-54	120%	12,000.00
รวม		87,000.00			30,000.00			36,000.00
รวมต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น								153,000.00
ผลิตเก้าอี้จำนวน								200.00
ต้นทุนต่อหน่วย								765.00

6. ตัวอย่างการคำนวณต้นทุนกระบวนการ

บริษัท มั่งมี จำกัด เป็นผู้ผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์ได้แบ่งกระบวนการผลิตออกเป็น 2 แผนก ซึ่งแผนกที่ 1 จะมีการใช้วัตถุดิบทางตรงในต้นกระบวนการผลิต โดยแผนกที่ 2 จะไม่มีการใช้วัตถุดิบแต่จะมีแรงงานและค่าใช้จ่ายการผลิตเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดกระบวนการผลิต แผนกที่ 2 จะรับโอนชิ้นส่วนต่าง ๆ มาจากแผนกที่ 1 และเมื่อผลิตเสร็จจากแผนกที่ 2 จะโอนไปยังคลังสินค้าสำเร็จรูป โดยข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นในระหว่างเดือนธันวาคม 2554 มีดังต่อไปนี้ (ไม่มีงานระหว่างผลิตต้นงวดยกมาของแต่ละแผนก)

หน่วยผลิต (หน่วย)	แผนกที่ 1	แผนกที่ 2	สินค้าสำเร็จรูป
เริ่มนำเข้ากระบวนการผลิต	60,000.00		
แผนกที่ 1 โอนเข้าแผนกที่ 2		45,000.00	
แผนกที่ 2 ผลิตเสร็จโอนเข้าสินค้าสำเร็จรูป			40,000.00
หน่วยระหว่างผลิตปลายงวด (หน่วย)			
แผนกที่ 1 (DM100%, ต้นทุนแปรสภาพ 40%)	15,000.00		
แผนกที่ 2 (ต้นทุนแปรสภาพ 50%)		5,000.00	
ต้นทุนการผลิต (บาท)			
วัตถุดิบทางตรง	60,000.00	-	
ค่าแรงงานทางตรง	40,800.00	65,875.00	
ค่าใช้จ่ายการผลิต (จัดสรร)	15,300.00	36,125.00	
รวม	<u>116,100.00</u>	<u>102,000.00</u>	

จากโจทย์ให้คำนวณหาหน่วยเทียบเท่าการผลิตของแต่ละแผนก, ต้นทุนรวมและต้นทุนต่อหน่วย, สินค้าปลายงวด

1. รายงานต้นทุนการผลิตของแผนกที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหน่วยเทียบเท่าผลิตเสร็จ (หน่วย)

ต้นทุนการผลิต	วัตถุดิบทางตรง	ต้นทุนแปรสภาพ
หน่วยผลิตเสร็จและโอนไปแผนกที่ 2	45,000.00	45,000.00
หน่วยระหว่างผลิตปลายงวด		
(15,000*100%)	15,000.00	
(15,000*40%)		6,000.00
รวม	60,000.00	51,000.00

ขั้นตอนที่ 2 จำนวนต้นทุนรวมและต้นทุนต่อหน่วย

ต้นทุนที่เกิดขึ้นระหว่างงวดของแผนก 1	ต้นทุนรวม	หน่วยเทียบเท่า	ต้นทุนต่อหน่วย
วัตถุดิบ	60,000.00	60,000.00	1.00
ค่าแรงงานทางตรง	40,800.00	51,000.00	0.80
ค่าใช้จ่ายในการผลิตจัดสรร	15,300.00	51,000.00	0.30
รวม	116,100.00		2.10

ขั้นตอนที่ 3 การคำนวณและแสดงสรุปผลการผลิต (บาท)

สรุปการผลิต

ผลิตเสร็จและโอนออกไปยังแผนกที่ 2 (45,000*2.10) 94,500.00

งานระหว่างทางผลิตปลายงวด

วัตถุดิบ 15,000.00 (15000*100%*1.00)

ค่าแรงงานทางตรง 4,800.00 (15000*40%*0.80)

ค่าใช้จ่ายในการผลิตจัดสรร 1,800.00 (15000*40%*0.30) 21,600.00

รวม 116,100.00

B

2. รายงานต้นทุนการผลิตของแผนกที่ 2

ขั้นตอนที่ 1 จำนวนหน่วยเทียบเท่าผลิตเสร็จ (หน่วย)

ต้นทุนการผลิต ต้นทุนแปรสภาพ

หน่วยผลิตเสร็จและโอนไปสินค้าสำเร็จรูป 40,000.00

หน่วยระหว่างผลิตปลายงวด

(5,000*50%) 2,500.00

รวม 42,500.00

ขั้นตอนที่ 2 จำนวนต้นทุนรวมและต้นทุนต่อหน่วย

	ต้นทุนรวม	หน่วยเทียบเท่า	ต้นทุนต่อหน่วย
ต้นทุนที่รับโอนจากแผนกที่ 1 (45,000*2.10)	94,500.00	45,000.00	2.10
ต้นทุนการผลิตระหว่างงวดของแผนก			
ค่าแรงงานทางตรง	65,875.00	42,500.00	1.55
ค่าใช้จ่ายในการผลิตจัดสรร	36,125.00	42,500.00	0.85
รวม	196,500.00		4.50

ขั้นตอนที่ 3 การคำนวณและแสดงสรุปผลการผลิต (บาท)

ผลิตเสร็จและโอนออกไปยังสินค้าสำเร็จรูป	(40,000*4.50)	180,000.00	C
งานระหว่างทางผลิตปลายงวด			
ต้นทุนรับโอนจากแผนกที่ 1	10,500.00	(5000*2.10)	
ค่าแรงงานทางตรง	3,875.00	(5000*50%*1.55)	
ค่าใช้จ่ายในการผลิตจัดสรร	2,125.00	(5000*50%*0.85)	D
รวม		<u>196,500.00</u>	

สรุป วิธีง่ายสุดเมื่อเจอ โจทย์แบบนี้แนะนำให้ข้อมูลที่โจทย์ให้เรื่องต้นทุนการผ **A** จากโจทย์บอกว่าต้นทุนทั้งหมดของแผนกที่ 1 คือ 116,100 บาทและต้นทุนของแผนกที่ 2 คือ 102,000 บาท ดังนั้นต้นทุนการผลิตทั้งสิ้นคือ =116,100+102,000 = **218,100** บาท แบ่งออกเป็นสินค้าปลายงวดดังนี้

1. สินค้าสำเร็จรูป	180,000	C
2. WIP แผนกที่ 1	16,500	D
3. WIP แผนกที่ 2	<u>21,600</u>	B
	218,100	

7. ผลิตภัณฑ์ร่วม (Joint products)

หลักเกณฑ์ในการแบ่งสรรต้นทุนร่วมให้ผลิตภัณฑ์ร่วม มีทั้งการแบ่งตาม cost approach, income approach และ moving average approach ซึ่งจะใช้หลักเกณฑ์อะไรต้องดูว่าข้อมูลที่กิจการมีอยู่เป็นลักษณะใด โดยวิธี

1. Cost approach ใช้เมื่อสามารถแบ่งแยกปริมาณหน่วยของการผลิตและใช้กับผลิตภัณฑ์ร่วมที่สามารถนับซึ่งตรง หรือวัดเป็นหน่วยเดียวกันได้
2. Income approve ใช้วิธีมูลค่าขายที่หักค่าใช้จ่าย NRV ของผลิตภัณฑ์ร่วมแต่ละชนิด ณ จุดแยกผลิตภัณฑ์ใดที่มีมูลค่าสูงกว่าก็จะได้รับแบ่งสรรต้นทุนที่สูงด้วยจะมีความเที่ยงธรรมมากกว่า
3. Moving average approach ใช้ต้นทุนโดยเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเป็นวิธีที่จะกำจัดข้อบกพร่องในกรณีที่ผลิตภัณฑ์มีขนาด ไม่เท่ากัน เวลาและความยากง่ายในการผลิต